



Viestintäyksikkö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 112/14
Luxemburgissa 17.7.2014

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus asiassa C-354/13
FOA Karsten Kaltoftin edustajana v. Kommunernes Landsforening (KL)
Billundin kunnan edustajana

Julkisasiamies Jääskisen mukaan sairaaloinen lihavuus voi merkitä yhdenvertaista kohtelua työssä koskevassa direktiivissä tarkoitettua ”vammaisuutta”

Unionin oikeudessa ei ole yleistä periaatetta, joka kieltäisi syrjinnän lihavuuden perusteella sellaisenaan, mutta sairaaloinen lihavuus voi merkitä ”vammaisuutta”, jos se on vakavuudeltaan sellaista, joka rajoittaa täysimääräistä osallistumista työelämään yhdenvertaisesti muiden työntekijöiden kanssa

Yhdenvertaista kohtelua työssä koskevassa direktiivissä¹ säädetään yhdenvertaisen kohtelun periaatteen noudattamisen edistämiseksi yleisistä puitteista syrjinnän torjumiseksi työssä ja ammatissa. Direktiivissä kielletään uskuntoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuva syrjintä työelämässä. Lisäksi syrjinnästä ja vammaisuudesta on säännöksiä ja määräyksiä useissa perussopimusten ja perusoikeuskirjan artikloissa, ja erityisesti perusoikeuskirjan 21 artiklassa kielletään ”kaikenlainen syrjintä, joka perustuu – – vammaisuuteen – – tai muuhun sellaiseen seikkaan”. Missään näistä säännöksistä tai määräyksistä ei viitata nimenomaisesti lihavuuteen.

Karsten Kaltoft työskenteli Tanskassa Billundin kunnan perhepäivähoitajana, joka hoitaa toisten lapsia omassa kodissaan, 15 vuoden ajan ennen kuin hänen työsuhteensa päätettiin 22.11.2010. Irtisanomisen syyksi ilmoitettiin lasten määrän väheneminen mutta mitään nimenomaista syytä juuri Kaltoftin valitsemiselle ei ilmoitettu. Kaltoft ei ollut missään vaiheessa työsuhdettaan painanut vähemmän kuin 160 kilogrammaa ja hänet luokiteltiin painoindeksin 54 perusteella lihavaksi. Kaltoftin lihavuudesta keskusteltiin irtisanomismenettelyyn liittyneessä virallisessa kuulemisessa mutta asianosaiset ovat erimielisiä siitä, miksi asia tuli esiin, ja kunta kiistää sen kuuluneen irtisanomispäätöksen syihin. Kaltoft kuitenkin väittää, että hänen irtisanomisensa perustui lainvastaiseen syrjintään hänen painonsa perusteella, ja hän on nostanut kanteen Tanskan alueellisessa tuomioistuimessa saadakseen korvauksen syrjinnästä.

Retten i Kolding (Koldingin tuomioistuin, Tanska), jonka käsittelee Kaltoftin nostaman kanteen, on pyytänyt unionin tuomioistuinta selvittämään, sisältyykö unionin oikeuteen, erityisesti perustamissopimukseen ja perusoikeuskirjaan, itsenäistä lihavuuteen perustuvaa syrjintää koskevaa kieltoa. Vaihtoehtoisesti se kysyy, voidaanko lihavuus luokitella vammaksi ja voiko se näin ollen kuulua yhdenvertaista kohtelua työssä koskevan direktiivin soveltamisalaan.

Julkisasiamies esittää tänään antamassaan ratkaisuehdotuksessa, ettei missään perustamissopimuksen tai perusoikeuskirjan artiklassa viitata nimenomaisesti lihavuuteen kiellettyinä syrjintäperusteena. Niinpä tällainen kieltä voisi olla olemassa ainoastaan osana perusoikeuskirjan 21 artiklan avoimeen sanamuotoon perustuvaa kaikenlaista syrjintää työmarkkinoilla koskevaa yleistä kieltoa. Perusoikeuskirja sitoo jäsenvaltioita kuitenkin vain silloin, kun ne soveltavat unionin oikeutta, eikä asiassa ole viitteitä siitä, että Tanska olisi soveltanut mitään sellaista unionin oikeuden säännöstä, joka tukisi yleistä syrjintäkieltoa työmarkkinoilla. Julkisasiamies Jääskinen korostaa, että kaikki unionin lainsäädäntötoimet, joilla kielletään syrjivä menettely, kohdistuvat nimenomaisesti syrjintäperusteisiin nimenomaisilla aloilla sen sijaan, että

¹ Yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27.11.2000 annettu direktiivi 2000/78 (EYVL L 303, s.16).

kaikenlainen syrjivä kohtelu kiellettäisiin yleisesti. Niinpä julkisasiamies Jääskinen katsoo, että **unionin oikeuteen ei sisälly itsenäistä lihavuuteen perustuvaa syrjintää työmarkkinoilla koskevaa yleistä kieltoa.**

Julkisasiamies esittää siitä, voidaanko lihavuutta pitää yhdenvertaista kohtelua työssä koskevassa direktiivissä tarkoitettuna ”vammaisuuksena”, että vammaisuuden käsitettä ei ole määritelty direktiivissä mutta unionin tuomioistuin on todennut, että ”vammainen” tarkoittaa tässä yhteydessä rajoitteita, jotka aiheutuvat pitkäaikaisista fyysisistä, henkisistä tai psyykkisistä vaurioista, jotka vuorovaikutuksessa erilaisten esteiden kanssa voivat estää asianomaisen henkilön täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisen työelämäänsä yhdenvertaisesti muiden työntekijöiden kanssa. (30) Vaikka kaikki sairaudet eivät siten kuulu tällaisen vammaisuuden käsitteen alaan, tietyt sairauksia voidaan pitää direktiivissä tarkoitettuina vammoina, jos ne ovat lääkärin diagnosoimia ja johtavat pitkäaikaisiin rajoituksiin.

Julkisasiamies Jääskinen korostaa, että vammaisuus on seurausta sellaisesta vuorovaikutuksesta vammaisten henkilöiden ja asenteista ja ympäristöstä johtuvien esteiden välillä, joka estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa työelämäänsä. Koska direktiivin 2000/78 tarkoituksena on – – torjua *kaikki* vammaisuuden perustuvan *syrjinnän muodot*, yhteyden toteaminen kyseessä olevan työn ja henkilön vamman välillä ei ole tarpeen. Vaikka rajoite ei vaikuttaisi asianomaisen henkilön kykyyn tehdä kyseessä olevaa työtä, se voi silti olla este täysimääräiselle ja tehokkaalle osallistumiselle työelämäänsä yhdenvertaisesti muiden kanssa. Voi olla olemassa pitkäaikaisia fyysisiä, mentaalaisia tai psykologisia vaurioita, jotka eivät tee tiettyä työtä mahdolliseksi mutta joiden vuoksi tällaisen työn tekeminen tai osallistuminen työelämäänsä on objektiivisesti vaikeampaa ja vaativampaa. Tyypillisiä esimerkkejä tästä ovat vammat, jotka vaikuttavat vakavasti liikuntakykyyn tai häiritsevät merkittävästi aisteja, kuten näköä tai kuuloa. Niinpä se, että Kaltoft tukeutuu direktiivillä annettuun suojaan vammaisuuden perustuvaa syrjintää vastaan, ei edellytä sitä, että hänen on mahdotonta jatkaa työskentelyään Billundin kunnan perhepäivähoitajana.

Julkisasiamies selittää, että vaikka henkilöä, joka ei ole kykenevä suorittamaan työn edellyttämiä oleellisia tehtäviä, ei ole velvollisuutta pitää työssä, vammaisia henkilöitä varten on toteutettava kohtuullisia mukautuksia, jollei näistä toimenpiteistä aiheudu työnantajalle kohtuutonta rasitetta.

Niinpä Jääskinen katsoo, että jos lihavuus on niin vakavaa, että se selkeästi haittaa osallistumista työelämäänsä, sitä voidaan pitää vammaisuutena. Hänen mielestään ainoastaan merkittävä, vakava tai sairaaloinen lihavuus, jossa painoindeksi ylittää 40, voisi riittää aiheuttamaan liikunta-, jaksamis- ja mielialaongelmien kaltaisia rajoituksia, jotka merkitsevät direktiivissä tarkoitettua ”vammaisuuksena”.

Kansallisen tuomioistuimen on tutkittava, vastaako Kaltoftin lihavuus tällaista määritelmää.

Lopuksi julkisasiamies lisää, että vammaisuuden syy on merkityksetön. Vammaisuuden käsite on objektiivinen eikä riipu siitä, onko kantaja myötävaikuttanut vammautumiseensa ”itseaiheutetulla” liiallisella energiansaannilla. Muutoin harkitsemattomasta riskinotosta liikenteessä tai urheilussa aiheutuvat fyysiset vammat jäisivät vammaisuuden määritelmän ulkopuolelle.

HUOMAUTUS: Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus ei sido unionin tuomioistuinta. Julkisasiamiehen tehtävänä on antaa unionin tuomioistuimelle riippumattomasti oikeudellinen ratkaisu käsiteltävänä olevasta asiasta. Unionin tuomioistuin aloittaa nyt tämän asian harkinnan, ja tuomio julistetaan myöhemmin.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyynnö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Ratkaisuehdotuksen [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla lukemispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Kuvia ratkaisuehdotuksen lukemisesta on saatavilla "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106